

2012

GAZDASÁGI VERSENYKAPÁLTAL			
ÉRKEZETT	Vj.egyszám:	Bejelentés sz.:	Pályasz. sz.:
JAN 17.			
Intézkedésre kijelölt szerv, egység			
VKK			
Iktatószám:		Erkezeti szám:	
AL/2787 - 12/2010		438	

2. sz. melléklet

SZAKMAI BESZÁMOLÓ

Pályázati kiírás száma: GVH VKK/3/2010

Program elnevezése: A vállalkozások adminisztratív terheinek csökkentésének várható hatásai a könyvelői piacra

A támogatási szerződés száma: AL/2787/2010

Kedvezményezett neve: Hétfő Kutatóintézet Kft

Szakmai felelős neve: Dr. Csité András

A Program befejezésének határideje: 2012. január 15.

A beszámoló csak részeredményre vonatkozik:¹ NEM

1. **Ismertesse a Program megvalósításának menetét, írja le a végrehajtás egyes lépéseit és csatolja a végrehajtás során keletkezett fontosabb dokumentumokat! Sorolja fel a Program megvalósításában közreműködőket (a Kedvezményezett részéről vagy megbízása alapján)!**

A projekt célja az volt, hogy kvalitatív és kvantitatív adatgyűjtési technikák alkalmazásával választ adjunk a kérdésre, az adminisztratív terhek csökkentése miként hatna a könyvelői piacra és a könyvelő-vállalkozó szerződésre. Az új intézményi közgazdaságtan elméletéből kiinduló elemzés során a következő vizsgálati lépéseket hajtottuk végre:

- I. Dokumentumelemzés, szakirodalom-feldolgozás: a releváns hazai és külföldi szakirodalom összegyűjtése, szintetizálása
- II. Hipotézisalkotás
- III. Félig strukturált interjúk készítése a könyvelői piac reprezentánsaival, az interjúk feldolgozásával rövid esettanulmányok megírása
- IV. Kérdőívek (vállalkozási és könyvelői) készítése és tesztelése
- V. Kérdőíves adatgyűjtés (200 kisvállalkozó és 206 könyvelő)
- VI. Adattisztítás
- VII. Többváltozós statisztikai technikákat alkalmazó adatelemzés
- VIII. Zárótanulmány elkészítése

A projektben résztvevő szakértők: Balás Gábor, Bognár Fruzsina, Borbás Gabriella, Csité András, Herczeg Bálint, Horogszegi-Horváth Erika Horváth Áron, Megyesi Boldizsár, Mike Károly, Szabó-Morvai Ágnes ill. a kérdőíves adatfelvételt bonyolító P-Line Kft. munkatársai.

Csatolt dokumentumok: Kutatási jelentés mellékletekkel (nyomtatott és CD mellékletként .pdf formátumban), 2 lekérdezés adatbázisa (CD mellékletként, .sav formátumban)

2. **Részletesen ismertesse és értékelje a Program eredményeit!**

Szakmailag / tudományos szempontból

A Program eredményei tudományos szempontból több ponton is kapcsolódnak a szerződéses kapcsolatok kutatásához. A könyvelők és az ügyfelek között fellelhető

¹ Amennyiben a szakmai beszámoló a Program valamely fázisában született részeredmény(ek) bemutatására szolgál, a beszámolót csak az adott részeredményre vonatkozóan kell értelem szerűen kitölteni.

viszonyról sikerült bemutatnunk, hogy kapcsolati szerződésként érdemes rá tekinteni. A kapcsolati szerződések legfontosabb jellemzője az, hogy a szerződő felek arra törekednek, hogy fenntartsák a kialakult kapcsolatot. Ennek megfelelően a szerződés általában hosszú távú, kölcsönös bizalom jellemzi és felek igyekeznek méltányos módon osztozni a kockázaton. Ezek a jellemzők igazak a könyvelő és ügyfelek kapcsolatára is, a megkérdezett vállalkozások 25 százaléka még sosem váltott könyvelőt és a vállalkozók akkor sem cserélnék le könyvelőjüket, ha könyvelő hibájából megbüntetnék őket egy adóellenőrzés során.

Emellett összekapcsoltuk a szerződések jellemzőit a verseny intenzitásával. Hagyományosan azokat a tényezőket, amelyek növelik a partner váltás költségeit, versenyre károsnak ítéli meg a versenyirodalom.² Vizsgálataink alapján viszont a könyvelők és az ügyfelek közötti ritka partnerváltás szükséges ahhoz, hogy kialakuljon a bizalom a két fél között, ami nélkül nem tudnának hatékonyan együttműködni. Mindemellett a versenyt sem torzítják túlságosan a magas váltási költségek, a könyvelők és ügyfelek közötti kockázatmentesség miatt az árscökkenések is viszonylag gyakoriak a piacon.

Harmadik eredmény, ami tudományos szempontból is érdekelődésre tarthat számot, az hogy az ügyfelek szerint Magyarországon a könyvelők legfontosabb hozzáadott értéke, hogy rendben tartja a vállalkozás hivatalos nyilvántartásait és védi a vállalkozást egy esetleges adóhatósági ellenőrzés esetén. Ez a tevékenység legtöbbször nem jelenik meg az irodalomban, ahol elsősorban a könyvelők információnyújtó és piacépítő szerepét hangsúlyozzák. Ebből arra lehet következtetni, hogy a könyvelő-ügyfél kapcsolatot alapvetően meghatározza az állam szabályozó tevékenysége. Mindemellett a könyvelők fontos tanácsadói funkciókat is betöltenek, nem csak számviteli és adó, hanem pénzügy és jogi területeken is tanácsokkal látják el az ügyfeleiket.

A pályázati célkitűzésekkel összefüggésben

A kutatásnak célja 3 kérdés megválaszolása volt.

1. Milyen mértékű a verseny intenzitása a kisvállalkozásokat kiszolgáló könyvelői piacon?

A könyvelő-ügyfél kapcsolatban bizonyos aszimmetria figyelhető meg, abban az értelemben, hogy az ügyfelek alacsony váltási hajlandósága ellenére a könyvelők úgy érzik, hogy az ügyfelek nagyon érzékenyek és kis könyvelői díj különbségek esetén is azonnal könyvelőt váltanak.

Emellett nincs jele annak, hogy a piac szerkezete gátolná a versenyt. A belépési korlátok viszonylag alacsonyak, a piaci együttműködések jellemzően a szolgáltatások minőségének javítását szolgálják, a piacok nem különülnek el földrajzilag, a szakmai szervezetek lobbizásukkal tevékenységüket pedig korlátozott.

2. Hogyan hat a könyvelői piaci versenyre az állami szabályozási költségek növekedése?

A vállalkozók a könyvelők szolgáltatásai közül azokat értékelik legjobbra, amelyek az adózáshoz, a jogszabályok változásának követéséhez és az adóhatóság ellenőrzéseihez kapcsolódnak. Ez alapján az állami szabályozás és azok változásai azok, amelyek megteremtik a keresletet a könyvelők szolgáltatásaira. Ha nőnek a szabályozás költségei, akkor nő a könyvelők szolgáltatása iránti kereslet, ami akár azt is eredményezheti, hogy a kínálat korlátként fogja meghatározni a piac egyensúlyát.

3. Ebben a piaci környezetben várhatóan hogyan hat a könyvelői szolgáltatások piacára egy adminisztratív költségcsökkentést megcélzó gazdaságpolitika?

² Például MOTTA, MASSIMO [2007]: Versenypolitika. Elmélet és gyakorlat. Gazdasági Versenyhivatal Versenykultúra Központ, Budapest.

A hatás attól függ, hogy milyen mértékű adminisztratív költségcsökkentés következik be. Mint láthattuk a könyvelő egyik legfontosabb terméke éppen az adminisztratív terhek vállalkozó helyetti (részbeni) viselése, így jelentős költségcsökkentés esetén, a könyvelők egyik legfontosabb terméke iránt csökkenne le a kereslet. Ez alapjaiban változtatná meg piacot és így nehéz előzetesen felmérni egy ilyen kormányzati lépéssorozat hatását.

Kisebb adminisztratív tehercsökkentés esetén a könyvelő és az ügyfelei között meglévő hosszú távú, kölcsönös bizalomra épülő kapcsolat eredményeként a könyvelő megosztogna az adminisztratív költség csökkentésének hasznán az ügyfeleivel, ami magába foglalná a könyvelési díjak csökkentését is.

Újszerűség bemutatása

A tanulmány fontos hozzáadott értéke, hogy a könyvelői piacon lévő verseny vizsgálatához kialakított elemzési keret részletesen elemzi a könyvelők és az ügyfelek közötti tranzakciót. Ez az elemzési keret így jelentősen bővebb annál, mint amelyet általában a piac elemzéséhez használnak.³

Másik fontos hozzáadott érték, hogy a könyvelők nemzetközi irodalomban található szerepeit kiegészítettük a könyvelő állammal szembeni védő szerepével és azokkal tanácsadói szerepekkel, amelyek szintén jelentősnek bizonyultak.

A továbbfejlesztés lehetőségei (pl. Program kiterjesztése, további kutatás, módosítás szükségessége)

Érdeemes lenne megismételni a kutatást az adminisztratív tehercsökkentést követően, mintegy felmérve annak hatásait.

Az eredmények hasznosításának lehetőségei

Egyrészt a hosszú távú, bizalmi kapcsolatok jelenléte miatt érdemes meggondolni, hogy a tökéletes verseny megfelelő viszonyítási pontot jelenhet-e a könyvelők piacának elemzésekor. Másrészt a könyvelő-ügyfél kapcsolat biztosítja, hogy kisebb adminisztratív tehercsökkentés előnyei is eljussanak a vállalkozóig. Harmadrészt, mivel a könyvelők fontos tanácsadói a vállalkozóknak, ami nemcsak számvitelre és adózási kérdésekre, de gyakran jogi és pénzügyi tanácsokra is kiterjed, ezért érdemes megfontolni, hogy a vállalkozás fejlesztési programok fontos alanyává váljon.

- 3. Sorolja fel, és mellékelten csatolja a Programmal (annak eredményeivel) összefüggésben született tanulmányokat, kiadványokat, publikációkat, előadásokat, stb.! A Program végrehajtása mennyiben segítette a Programban résztvevők tudományos előmenetelét?**

A könyvelő-ügyfél kapcsolat és a piac szerkezetének hatása a könyvelők közötti versenyre „A vállalkozások adminisztratív terheinek csökkentésének várható hatásai a könyvelői piacra” című projekt zárótanulmánya. A zárótanulmány – a projekt szűk határidői miatt – a leadás előtt készült el, így a szakmai vitát és a publikálást a következő időszakban tervezzük (lásd 5. pont).

A kutatás a HÉTFA Kutatóintézet Bizalom és Vállalkozás Programjának részeként készült, aminek az a célja, hogy a hazai vállalkozások világának működését az új intézményi megközelítések tudományos eszköztárának alkalmazásával tárja fel. A jelen kutatás a Bizalom és Vállalkozás Program és a HÉTFA Kutatóintézet szakmai előremenetelét jelentősen segítette.

³ Lásd például OECD [2010]: Competition and regulation in auditing and related professions. Organization for Economic Co-operation and Development, Directorate for Financial and Enterprise Affairs, Competition Committee (July, 2010) downloaded: <http://www.oecd.org/>

4. **Mutassa be, a Program megvalósítása mennyiben felel meg az eredeti szakmai tervnek (ütemezés, eredmények, esetleges eltérések indokai, különös tekintettel a támogatási szerződés módosítása nélkül végrehajtottakra)!**

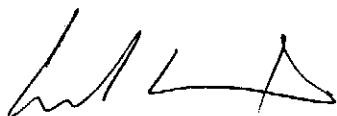
A Program megvalósítása a szakmai tervnek megfelelően zajlott.

5. **Amennyiben rendelkezésre áll, csatolja a Program résztvevői / célcsoportja által készített értékelést!**

A Program jellegéből fakadóan nem áll rendelkezésre a Program résztvevői/célcsoportjai által készített értékelés. Ugyanakkor megjegyezzük, hogy a január 12-én elkészült Zárójelentést a leadást követően szakmai vitára kívánjuk bocsátani, melynek során – a GVH jóváhagyása esetén – a következő disszeminációs csatornákat kívánjuk alkalmazni:

- műhelybeszélgetés a könyvelői szakma képviselőivel az eredmények validálása és további vizsgálati lehetőségek kijelölése érdekében
- a HÉTFA Műhelytanulmány formájában e-publikáció készítése a zárójelentésből
- referált szakmai folyóirat-publikáció készítése.

Kelt: Budapest, 2012. január 12.

Szakmai felelős aláírása

Kedvezményezett (képviselőjének cégszerű) aláírása

HÉTFA KUTATÓINTÉZET KFT.

1051 Budapest, Október 6. u. 19.

Asz.: 11687335-2-41